

§ 9. Remiss av Betänkande av utredningen om välfärdsteknik i äldreomsorgen – Framtidens teknik i omsorgens tjänst (SOU 2020:14)

Dnr 1.6-261/2020

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2020-05-27

Regeringen beslutade den 16 augusti 2018 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att se över och lämna förslag på åtgärder som kan främja införandet av välfärdsteknik för ökad trygghet och som stärker självständighet och livskvalitet för äldre och som avlastar personal och moderniserar verksamheten (dir. 2018:82, bilaga 1). Utredningen har resulterat i betänkandet Framtidens teknik i omsorgens tjänst (SOU 2020:14).

I utredningen sammanfattas ett flertal faktorer som hindrar ett bredare införande av välfärdsteknik, bland annat en osäkerhet kring de juridiska förutsättningarna att tillhandahålla välfärdsteknik till personer med nedsatt beslutsförmåga. Utredningen lämnar lagförslag som ska möjliggöra just detta, men också gällande informationssäkerhet och den personliga integriteten. En viktig utgångspunkt har varit att lagändringarna inte ska möjliggöra tvång.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordföranden Erik Slottner (KD) ställde de två förslagen mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservation

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) reserverade sig mot

beslutet till förmån för deras eget förslag till beslut enligt följande:

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämna det till kommunstyrelsen
2. Därutöver tillföra:

Vänsterpartiet godkänner förvaltningens remissvar och instämmer i att utredningen på ett tydligt vis ringar in stora delar av de utmaningar som finns inom äldreomsorgen vid införandet av välfärdsteknik.

Begreppet ”välfärdsteknik” är svårdefinierat och brett, det saknas i mångt och mycket en enhetlig definition precis vad som menas mellan olika länder och för den delen olika verksamheter. I Sverige har synen på begreppet oftast utgått från ett brukarcentrerat digitaliseringsperspektiv. Exempelvis har Danmark och Norge haft bredare definitioner av välfärdsteknik där även arbetsmiljöverktyg och hjälpmedel såsom liftar etc. inkluderas på ett annat vis än i den Svenska strategin. Det är vår fasta övertygelse att en produktiv väg framåt är just att inkludera hjälpmedel på ett tydligare vis i definitionen av välfärdsteknik. Det brukarcentrerade perspektivet har i bästa fall inneburit förbättringar även för personalens arbetsmiljö, men ofta har det dessvärre också inneburit påtagliga arbetsmiljöproblem. Fackförbundet Kommunals rapport ”Välfärdsteknik för trygghet, hälsa och utveckling i arbetet”, lyfter tex en frekvent brist på risk och konsekvensanalyser vid införandet av olika digitala lösningar utifrån ett arbetstagarperspektiv.

Välfärdsteknik för med sig stora möjligheter till ökad livskvalitet och säkerhet för omsorgstagarna, det kan även bidra till att utöka den enskildes självständighet och livskvalitet i stort. Rätt implementerad kan också välfärdsteknik förbättra arbetsmiljön för de anställda inom vård och omsorg och frigöra tid för omsorgen vilket i sin tur leder till kvalitetsökningar för den enskilde medborgaren. Detta understryks också i utredningen ”Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg av äldre”, det vill säga kopplingen mellan en god arbetsmiljö och kvalitet i omsorgen i sammanhanget av teknikimplementering. Även rapporten detta ärende behandlar fokuserar brett på rätt tillämpad tekniks positiva inverkan på arbetsmiljön.

Införandet av teknik kan också innebära utmaningar, exempelvis så kan det innebära stora förändringar av arbetets karaktär och ställa kommunernas anställda inför behov av ny kunskapsinhämtning. Utifrån det perspektivet ställer den

välståndstekniska utvecklingen i framtiden stora krav på kommunernas utbildningsinsatser för befintlig och ny personal för att möta de nya kompetenskrav som kommer att uppstå inom vård och omsorg, vilket förvaltningen förtjänstfullt lyfter i remissvaret. Samtidigt kan detta innebära en ökad attraktivitet för de yrken som berörs och vara en del i att säkra framtidens personalförsörjning.

Arbetstagarna måste vara delaktiga i framtagandet av lämplig välfärdsteknik, medarbetardriven innovation, där syftet måste vara just kvalitetsförbättringar och förbättrad arbetsmiljö, inte en försämrad personaltäthet. Detta är centralt även för Vänsterpartiet och tillsättandet av mer resurser och motverkandet av effektiviseringar och nedskärningar kommer även framgent vara ett av våra primära fokusområden! Självfallet är det alltid förtjänstfullt om införandet av teknik kan minska kostnader men det får aldrig vara huvudmålet.

Ett inkluderande av teknikinförande i det ordinarie arbetsmiljöarbetet där arbetstagarna ges rätt förutsättningar att delta och utforma detsamma är den utveckling vi strävar mot. Även rapporten som är föremål för detta ärende lyfter på ett antal ställen samma frågeställningar vilket vi anser är bra.

Särskilda uttalanden

Ordföranden Erik Slottner (KD), ledamoten Yvonne Fernell-Ingelström m.fl. (M), ledamoten Abit Dundar m.fl. (L), ledamoten Isak Kupersmidt m.fl. (C) samt ledamoten Ulla Wihlman m.fl. (MP) anmälde ett gemensamt särskilt uttalande enligt följande:

De nya möjligheter som digitala hjälpmedel skapar inom äldreomsorgen kan innebära många förbättringar för såväl den enskilde omsorgstagaren som för äldreomsorgen som helhet. Vi tycker att det är bra att en utredning nu har tagit ett helhetsgrepp om digitala hjälpmedel inom äldreomsorgen med många bra förslag för hur arbetet med dessa frågor ska ske framöver. Utredningen lyfter fram att det är viktigt att den vård och omsorg som ges, gör det utifrån den enskilde individens egna behov och intressen. Detta är, som också sägs i utredningen, komplexa etiska frågor, i synnerhet när det gäller personer som har en nedsatt beslutsförmåga. Utredningen föreslår att legitimerad vårdpersonal tillsammans med biståndshandläggare ska fatta dessa beslut men att det "inte utesluter" att man beaktar även önskemål från anhöriga. Vi menar dock att det kan vara svårt för personal inom vård- och omsorg att fullt ut se till enbart individens behov och intressen då dessa också är vård- och omsorgsgivare. Även om själva beslutet ligger hos

vårdpersonal och biståndshandläggare anser vi att det är viktigt att de anhörigas (eller ställföreträdares) uppfattning ska inhämtas vid beslut om insatser med digitala hjälpmedel.

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Vi instämmer i förvaltningens synpunkter och förslag och vill precis som förvaltningen och socialnämndens, äldrenämndens och överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor lyfta fram vikten av att fokus vid införande av välfärdsteknik bör ligga på brukarperspektivet. Insatser som möjliggör för individen att leva ett självständigt liv ska erbjudas innan behovet finns, för att individen ska ges en möjlighet att förstå och lära sig teknikens syfte för att kunna tillgodogöra sig den när den behövs i ett senare skede av sjukdomsförloppet.

Kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen är en stor utmaning och en modern äldreomsorg med en hållbar arbetsmiljö kan bidra till att attrahera nya medarbetare och öka intresset för att arbeta inom äldreomsorgen.

§ 10. Remiss av God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem (SOU 2020:19)

Dnr 1.6-292/2020

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2020-05-18.

Sammantaget anses det att förslagen i denna utredning tillsammans med förslag i tidigare betänkanden utgör grunden för en reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem. Utredaren anser att staten under omställningsperioden 2021–2027 bör samla flera av de ekonomiska satsningar som regleras i olika överenskommelser mellan regeringen och SKR, i en övergripande överenskommelse om en God och nära vård. Utredaren menar att konsekvenserna av utredningens förslag för att stärka samverkan kommer att påverka kommunerna på samma sätt som regionerna. För att tydliggöra kraven på samverkan föreslår utredningen att regioners och kommuners särskilda samverkansansvar med varandra vid planering och utveckling av hälso- och sjukvården ska förtydligas, vilket äldreförvaltning instämmer i. Äldreförvaltningen vill framföra vikten av att säkerställa framtidens rekryterings- och kompetensbehov när det gäller kvalificerad hälso- och sjukvård på särskilda boenden, då de äldre har mer omfattande hälso- och sjukvårdsbehov.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilda uttalanden

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Vi ser positivt på förslagen i utredningen God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem och tror att de kan bidra till att utveckla en modern, jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård med fokus på primärvården.